2025/1451

16.7.2025.

PADOMES LĒMUMS (KĀDP) 2025/1451

(2025. gada 15. jūlijs)

par atbalstu centieniem novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un munīcijas nelikumīgu izplatīšanu un tirdzniecību un to ietekmi Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā – III posms

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību un jo īpaši tā 28. panta 1. punktu un 31. panta 1. punktu,

ņemot vērā Savienības Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikumu,

tā kā:

(1) ES 2018. gada Stratēģijā pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju "Ieroču drošība un iedzīvotāju aizsardzība" ("ES VIKI stratēģija") ir izklāstītas pamatnostādnes Savienības rīcībai kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) jomā.

(2) Attiecībā uz reģionālo līmeni ES VIKI stratēģijā paredzēts, ka Savienība un tās dalībvalstis apņemas sniegt palīdzību citām valstīm, lai uzlabotu valsts rīcībā esošo krājumu pārvaldību un drošību, stiprinot valsts tiesisko un administratīvo regulējumu un institūcijas, kas regulē aizsardzības un drošības spēku likumīgu apgādi ar VIKI un munīciju un krājumu pārvaldību.

(3) ES VIKI stratēģijā norādīts, ka Savienība centīsies panākt sinerģiju ar attiecīgajām Ziemeļamerikas un Dienvidamerikas valstīm un reģionālajām organizācijām, lai mazinātu VIKI nelikumīgu izplatīšanu un tirdzniecību ar mērķi mazināt bruņotu vardarbību un noziedzīgas darbības.

(4) Amerikas valstu organizācija (*OAS*) ir Amerikas valstu konvencijas pret šaujamieroču, munīcijas, sprāgstvielu un citu saistītu materiālu nelikumīgu ražošanu (*CIFTA*) sekretariāts un tā koordinē un īsteno reģionālas iniciatīvas nelikumīgu VIKI apkarošanai abos Amerikas kontinentos.

(5) Savienība iepriekš ar Padomes Lēmumiem (KĀDP) 2018/2010 ([1]) un (KĀDP) 2022/847 ([2]) atbalstīja *OAS*, paužot atbalstu darbībām, ar ko apkaro VIKI un munīcijas nelikumīgu izplatīšanu un tirdzniecību un to ietekmi Latīņamerikā un Karību jūras reģionā,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

1. Saistībā ar ES VIKI stratēģijas īstenošanu, šā lēmuma mērķis ir pievērsties bruņotai vardarbībai Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā. Minētajā nolūkā Savienība finansē pielikumā aprakstīto projektu, kura mērķis ir apkarot šaujamieroču un munīcijas nelikumīgu izplatīšanu un tirdzniecību un novērst iesaisti ar šaujamieročiem būtiski skartajās kopienās.

2. Šā lēmuma mērķi ir šādi:

a) stiprināt tiesiskos regulējumus, lai vērstos pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā;

b) palielināt zināšanu un informācijas apmaiņu attiecībā uz šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību un VIKI nelikumīgu izplatīšanu Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā;

([1]) Padomes Lēmums (KĀDP) 2018/2010 (2018. gada 17. decembris), ar ko atbalsta kājnieku ieroču, vieglo ieroču (VIKI) un munīcijas nelikumīgas izplatīšanas un tirdzniecības un to ietekmes Latīņamerikā un Karību jūras reģionā apkarošanu ES stratēģijas pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju "Ieroču drošības garantēšana, pilsoņu aizsardzība" ietvaros (OV L 322, 18.12.2018., 27. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/2010/oj).

([2]) Padomes Lēmums (KĀDP) 2022/847 (2022. gada 30. maijs) par atbalstu centieniem novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un munīcijas nelikumīgu izplatīšanu un tirdzniecību un to ietekmi Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā (OV L 148, 31.5.2022., 40. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/847/oj).

c) uzlabot valsts spējas pārvaldīt VIKI un munīcijas aprites ciklu, samazinot risku, ka tie tiek novirzīti uz nelikumīgu tirgu;

d) stiprināt valstu sistēmas nelikumīgu VIKI sistemātiskai izsekošanai;

e) samazināt riska faktorus, kas saistīti ar bruņotu vardarbību kopienas līmenī; un

f) stiprināt apakšreģionālo sadarbību, izstrādājot un īstenojot apakšreģionālo šaujamieroču ceļvedi.

3. Projekta detalizēts apraksts ir izklāstīts šā lēmuma pielikumā.

2. pants

1. Par šā lēmuma īstenošanu atbild Eiropas Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos ("AP").

2. Šā lēmuma 1. pantā minētā projekta tehnisko īstenošanu veic *OAS*.

3. *OAS* savus uzdevumus veic AP vadībā. Minētajā nolūkā AP ar *OAS* noslēdz vajadzīgās vienošanās.

3. pants

1. Finanšu atsauces summa Savienības finansētā projekta īstenošanai ir 4 055 956 EUR.

2. Izdevumus, ko finansē no 1. punktā norādītās atsauces summas, pārvalda saskaņā ar procedūrām un noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam.

3. Komisija uzrauga 2. punktā minēto izdevumu pareizu pārvaldību. Minētajā nolūkā Komisija noslēdz vajadzīgo finansēšanas nolīgumu ar *OAS*. Finansēšanas nolīgumā paredz, ka *OAS* ir pienākums nodrošināt Savienības ieguldījuma pamanāmību atbilstoši ieguldījuma apjomam.

4. Komisija cenšas panākt, lai 3. punktā paredzēto finansēšanas nolīgumu noslēgtu pēc iespējas drīz pēc šā lēmuma stāšanās spēkā. Komisija informē Padomi par jebkādām grūtībām minētajā procesā, kā arī par finansēšanas nolīguma noslēgšanas datumu.

4. pants

1. Pamatojoties uz *OAS* sagatavotiem regulāriem aprakstošiem ziņojumiem, AP ziņo Padomei par šā lēmuma īstenošanu. Padomes veicamā izvērtēšana balstās uz minētajiem ziņojumiem.

2. Komisija ziņo par 1. pantā minētā projekta finanšu aspektiem.

5. pants

1. Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

2. Šis lēmums zaudē spēku 36 mēnešus pēc 3. panta 3. punktā minētā finansēšanas nolīguma noslēgšanas datuma. Tomēr, ja minētajā laikposmā nolīgums nav noslēgts, šis lēmums zaudē spēku pēc sešiem mēnešiem pēc tā stāšanās spēkā.

Briselē, 2025. gada 15. jūlijā

Padomes vārdā –

priekšsēdētāja

K. KALLAS

PIELIKUMS

Projekts par atbalstu centieniem novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un munīcijas nelikumīgu izplatīšanu un tirdzniecību un to ietekmi Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā –

III posms

1. **Vispārīga informācija**

Ziemeļamerika un Dienvidamerika joprojām ir visvardarbīgākais reģions pasaulē ar augstām ekonomiskajām, sociālajām un humānajām izmaksām, kas jo īpaši skar visneaizsargātākos iedzīvotājus. Saskaņā ar jaunāko globālo pētījumu par nonāvēšanām 2021. gadā reģionā tika reģistrēts augstākais reģionālais nonāvēšanu rādītājs, proti, 15 nonāvēšanu uz 100 000 iedzīvotāju, salīdzinot ar pasaules vidējo rādītāju – 5,8 uz 100 000 iedzīvotājiem ([1]). Lai gan ir panākts progress nonāvēšanas rādītāju skaita samazināšanā, proti, no 17,2 nonāvēšanām uz 100 000 iedzīvotāju 2017. gadā ([2]), viena no trim nonāvēšanām pasaulē joprojām notiek Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā. Turklāt gandrīz 70 % no šīm nonāvēšanām tiek izdarītas ar šaujamieroci ([3]). Tāpēc ir būtiski stiprināt Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu spējas risināt bruņotas vardarbības problēmu.

Bruņotu vardarbību reģionā veicina vairāki faktori. Ieroču un munīcijas nelikumīga izplatīšana apdraud sabiedrības drošību, jo īpaši apstākļos, kad valda liela nevienlīdzība un sociālā atstumtība un nav piekļuves sabiedriskajiem pakalpojumiem un miermīlīgas konfliktu risināšanas metodēm. Turklāt organizētas noziedzīgas grupas apdraud Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu stabilitāti, jo tās veicina nelikumīga ieroču tirgus darbību, lietojot nelikumīgus maršrutus, kuros tiek izmantotas slikti kontrolētas robežas un ir nepietiekama šaujamieroču un munīcijas likumīgās aprites ķēdes uzraudzība. Lai efektīvi vērstos pret bruņotu vardarbību Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā, visaptverošā politikā par prioritāti ir jānosaka šaujamieroču un munīcijas nelikumīgu plūsmu kontrole un kopienas līmeņa riska faktoru novēršana, izmantojot divējādu pieeju, kas vērsta gan uz nelikumīgu šaujamieroču un munīcijas piedāvājumu, gan pieprasījumu.

Reģionā jau ir sistēma šaujamieroču un munīcijas aprites cikla kontroles stiprināšanai. *CIFTA* konvencija, ko 1997. gadā parakstīja un ratificēja 31 Ziemeļamerikas un Dienvidamerikas valsts, joprojām ir galvenais reģionālās sadarbības mehānisms šaujamieroču, munīcijas un sprāgstvielu nelikumīgas ražošanas un tirdzniecības novēršanai, apkarošanai un izskaušanai. *CIFTA* nosaka juridiski saistošus pienākumus, kas saistīti ar šaujamieroču un munīcijas pārvaldību visā to aprites ciklā, samazinot novirzīšanu no likumīgiem lietotājiem un novēršot šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību. Tomēr ir jāpastiprina centieni, lai īstenotu Konvencijas noteikumus. Neraugoties uz valdību centieniem, reģions joprojām saskaras ar daudzām problēmām, īstenojot šo politiku, kuras mērķis ir nodrošināt, ka šaujamieroči un munīcija ir pieejami tikai autorizētiem lietotājiem.

Sākotnējā problēma ir datu trūkums, kas ļautu izprast šīs parādības nianses katrā valstī un identificēt institucionālo spēju nepilnības. Valstīm trūkst arī tiesību aktu, cilvēkresursu un aprīkojuma, lai kontrolētu šaujamieroču un munīcijas likumīgu tirdzniecību un likumīgu izmantošanu. Šaujamieroču marķēšana ir palielinājusies, taču uzskaites sistēmu spējas ir ierobežotas. Lielākā daļa sistēmu joprojām ir papīra formātā vai sadrumstalotas, un dati nav integrēti. Praksē, kad civilpersona vai privāts apsardzes uzņēmums iegūst šaujamieroča glabāšanas licenci, nav norīkotas vienības vai personāla, kas pārbaudītu atbilstību licencēšanas nosacījumiem. Arī valstij piederošā arsenāla uzraudzība ir vāja. Militārie un drošības spēki sistemātiski neīsteno krājumu pārvaldības protokolus, palielinot iespējamību, ka šaujamieroči un munīcija tiek novirzīti nelikumīgam tirgum, kā arī risku, ka uzglabātuvēs varētu notikt neplānoti sprādzieni.

Ir arī salīdzinoši viegli novirzīt šaujamieročus un munīciju starptautisku sūtījumu laikā. Licencēšanas iestādēm, muitai un robežu aģentūrām nav kanālu saziņai reāllaikā un preču faktiskās pārvietošanas izsekošanai. Aprīkojuma, tostarp rentgena ierīču, neesamība un robežsardzes personāla apmācības trūkums kavē pārbaudes procesus un slēptu šaujamieroču un munīcijas aizliegšanu.

([1]) "*UNODC, Global Study on Homicide*" (ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja globālais pētījums par nonāvēšanām), 2023. gads, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/2023/GSH23_ExSum.pdf.

([2]) "*UNODC, Global Study on Homicide*" (ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja globālais pētījums par nonāvēšanām), 2019. gads, https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html.

([3]) "*UNODC, Global Study on Homicide*" (ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja globālais pētījums par nonāvēšanām), 2023. gads, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/2023/GSH23_ExSum.pdf.

Arī krimināltiesiskā reakcija ir nepietiekama. Dažās valstīs joprojām nav specializētu vienību, kas izmeklētu šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību un sauktu pie atbildības par to. Tas, ka nav protokolu un resursu veikt izmeklēšanas saistībā ar atgūtiem šaujamieročiem, aizkavē kriminālizmeklēšanas, kurās varētu izsekot šaujamieroču izcelsmi, sasaistīt tos ar vairākām noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietām un atklāt nelikumīgas tirdzniecības tīklus.

Valstīm ne tikai trūkst spēju pārvaldīt šaujamieroču un munīcijas piegādi, lai nodrošinātu, ka tiem var piekļūt tikai autorizēti lietotāji. Ierobežotas institucionālās spējas arī traucē vērsties pret nelikumīgo pieprasījumu pēc šaujamieročiem un munīcijas un riska faktoriem, kas kavē miera kultūru kopienas līmenī.

Lai risinātu šīs problēmas, kopš 2019. gada, saņemot finansējumu no Eiropas Savienības (Padomes Lēmums KĀDP 2018/2010 un Padomes Lēmums KĀDP 2022/847), Amerikas valstu organizācijas Sabiedriskās drošības departaments (*DPS*/*OAS*) Ieroču un munīcijas kontroles palīdzības programmas (*PACAM*) satvarā sniedz visaptverošu tehnisko palīdzību Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstīm nolūkā stiprināt to politiku šaujamieroču un munīcijas nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai un novēršanai. *PACAM* ir *OAS* darbības mehānisms, ar ko atbalstīt *OAS* dalībvalstis bruņotas vardarbības novēršanā, stiprinot to spēju ievērot un īstenot starptautisko instrumentu, piemēram, Amerikas valstu konvencijas pret šaujamieroču, munīcijas, sprāgstvielu un citu saistītu materiālu nelikumīgu ražošanu un tirdzniecību (*CIFTA*), ANO Rīcības programmas (ANO VIKI) un Ieroču tirdzniecības līguma (ITL), noteikumus. *PACAM* atbalsta *OAS* dalībvalstis pēc to pieprasījuma, izmantojot daudzpakāpju pieeju:

— leģislatīvs atbalsts šaujamieroču normatīvā regulējuma uzlabošanai;

— pielāgota, uz vajadzībām balstīta un ilgtspējīga tehniskā palīdzība un spēju veidošana attiecībā uz dažādiem šaujamieroču un munīcijas visa aprites cikla pārvaldības aspektiem;

— preventīvu iniciatīvu veicināšana nolūkā stiprināt kopienu noturību pret bruņotu vardarbību, izmantojot *OASIS* metodiku, un samazināt nesankcionētu piekļuvi šaujamieročiem.

Abu Padomes KĀDP lēmumu īstenošana no 2019. gada janvāra līdz 2024. gada jūlijam reģionā ir devusi jēgpilnus rezultātus, no kā labumu gūst 28 Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstis, izmantojot dažādus komponentus:

— Centrālamerikas ceļveža šaujamieroču un munīcijas nelikumīgas izplatīšanas un tirdzniecības novēršanai izstrāde, ko Centrālamerikas valstis pieņēma 2025. gada februārī;

— leģislatīva palīdzība septiņām valstīm nolūkā stiprināt to šaujamieroču normatīvo regulējumu;

— apmācība vairāk nekā 3 400 valsts darbiniekiem no 28 valstīm par labu praksi un standartiem fiziskās drošības un krājumu pārvaldības, šaujamieroču marķēšanas un uzskaites, kā arī šaujamieroču un munīcijas iznīcināšanas jomā;

— atbalsts 16 valstīm šaujamieroču marķēšanā, tostarp, ziedojot marķēšanas mašīnas;

— vairāk nekā 219 tonnu munīcijas un 85 000 konfiscētu, novecojušu vai lieku VIKI iznīcināšana sešās valstīs;

— drošības uzlabojumi 16 šaujamieroču un munīcijas glabātavās astoņās valstīs;

— tādas šaujamieročiem un munīcijas institucionālajiem krājumiem paredzētas inventarizācijas kontroles programmatūras izstrāde, ko izmanto 15 iestādes deviņās valstīs;

— reģionālas šaujamieroču un munīcijas likumīgas nodošanas saziņas mehānisma izstrāde, tostarp valsts līmeņa risinājuma izstrāde valstīm, kuras licencēšanas procesu pārvaldībai joprojām izmanto papīra formāta sistēmas;

— 2 600 riskam pakļauto jauniešu no Hondurasas un Peru dzīves prasmju stiprināšana, izmantojot pēcskolas orķestra un kora nodarbības;

— atsauces centra Hondurasā izveide personām, kuras cietušas no vardarbības, kas saistīta ar šaujamieročiem; centrs ir sniedzis psihosociālu atbalstu vairāk nekā 160 cilvēkiem un organizējis informatīvus pasākumus informētības uzlabošanai;

— vairāk nekā 300 kopienas ieinteresēto personu no Salvadoras, Hondurasas un Peru apmācība par vardarbības novēršanu un palīdzību cietušajiem;

— vairāk nekā 2 800 Hondurasas un Peru pilsoņu dalība informatīvos un vardarbības novēršanas pasākumos, lai veicinātu miera kultūru.

Sadarbībā ar Eiropas Savienību ir panākts ievērojams progress šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības apkarošanā reģionā. Dažas valstis ir piedalījušās projekta reģionālajos komponentos, piemēram, koordinācijas mehānismos un darbsemināros, savukārt ietekme uz valstu pamatgrupu ir bijusi visaptveroša.

Neraugoties uz šo progresu, joprojām ir jāturpina sniegt ilgtermiņa palīdzību valstīm, lai panāktu labas prakses ilgstošu izmantošanu. *DPS/OAS* pieredze liecina, ka pastāvīgs, pielāgots un uz vajadzībām balstīts tehniskais un operatīvais atbalsts ilgtermiņā ir būtisks, lai panāktu sistemātisku īstenošanu un valstu atbildību par sarežģītām politikas jomām, piemēram, šaujamieroču kontroli. Šajā jaunajā posmā tiks apsvērts ilgtermiņa stratēģiju nozīmīgums, lai nodrošinātu jēgpilnas un ilgtspējīgas izmaiņas drošības politikā un nosacījumos.

III posmā tiks iekļauti jauni elementi, pamatojoties uz I un II posma progresu, piemēram, mērķorientēta palīdzība, lai uzlabotu izsekošanas praksi un novērstu šaujamieroču izmantošanu un incidentus skolās. Šo piecu gadu laikā mēs esam izveidojuši apstākļus šo jauno elementu ieviešanai, kam nepieciešamas tieša un cieša saikne ar valdības iestādēm un atklāts dialogs par to problēmām un vajadzībām. Tādējādi III posms ne tikai veicinās pēdējos piecos gados piedāvātās palīdzības ilgtspēju, bet tas būs arī solis uz priekšu, ar ko iecerēts vērsties pret bruņotu vardarbību Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā.

2. **Tehniskā pieeja**

Šajā posmā *DPS/OAS* turpinās ieguldīt holistiskā pieejā, kurā apvienotas stratēģijas bruņotas vardarbības novēršanai un šaujamieroču kontrolei, nolūkā pievērsties kā šaujamieroču un munīcijas neautorizētam piedāvājumam, tā arī pieprasījumam pēc tiem, īstenojot piecus konkrētus mērķus:

1. **Stiprināt tiesiskos regulējumus, lai vērstos pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā**

Viens pasākuma komponents ir vērsts uz valstu tiesisko regulējumu stiprināšanu, lai nodrošinātu, ka ar tiem tiek atbalstītas šaujamieroču kontroles operatīvās darbības un ka tajos ir ietvertas visas starptautiskā regulējuma imperatīvās normas. Tas ietver standartu un pamatnostādņu plašāku pieejamību attiecībā uz galvenajiem bruņotas vardarbības novēršanas un šaujamieroču un munīcijas visa aprites cikla pārvaldības aspektiem, kā arī piekļuves atvieglošanu valsts iestādēm un tehniskajam personālam.

Iepriekšējā posmā *DPS/OAS* izstrādāja trīs jaunas pamatnostādnes (VIKI iznīcināšana, VIKI fiziskā drošība un krājumu pārvaldība un tādas dzimumbalstītas vardarbības novēršana, kurā tiek ļaunprātīgu izmantoti šaujamieroči), kuras apstiprināja *CIFTA* Konsultatīvā komiteja un kuras tika integrētas papildu dokumentu kopumā Konvencijas piemērošanas vadības nolūkā. Šajā posmā *DPS/OAS* turpinās šos centienus, izstrādājot *CIFTA* pamatnostādnes brīvprātīgas ieroču nodošanas programmām un drošības un drošuma standartus privātiem drošības uzņēmumiem. Šie temati reģionam ir ļoti svarīgi. Būtiski skartajās kopienās cirkulē ievērojams daudzums šaujamieroču, tāpēc ir jāpalielina informētība par to radītajiem riskiem un jāmudina tos nodot, lai veicinātu miera kultūru un konfliktu miermīlīgu atrisināšanu. Turklāt privātie drošības uzņēmumi turpina paplašināties Latīņamerikā un Karību jūras reģionā, kur miljoniem bruņoto apsargu sniedz dažādus drošības pakalpojumus. Ir ļoti svarīgi reglamentēt šaujamieroču un munīcijas izmantošanu privātos drošības uzņēmumos, lai samazinātu to rīcībā esošo šaujamieroču novirzīšanu un ļaunprātīgu izmantošanu.

Turklāt mēs paplašināsim un turpināsim izplatīt II posmā izstrādāto Puslodes šaujamieroču zināšanu platformu. Šī platforma ir centralizēts repozitorijs informācijai un datiem par šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā. Tajā ir publiski pieejama funkcija, kas ietver attiecīgu publikāciju bibliotēku un meklēšanas rīku, kurš lietotājiem ļauj filtrēt standartus pēc interesēm (piemēram, piemērošanas joma, ieteikumu līmenis utt.). Tas ietver arī tādu privātu funkciju reģistrētiem lietotājiem no valstīm, kurā ir informācijas apmaiņas forums, iestāžu direktorijs un rīks ziņojumu par *CIFTA* īstenošanu elektroniskai iesniegšanai reizi divos gados. Šī informācija pēc tam ir pieejama infopaneļos, lai novērtētu valstu spējas un trūkumus Konvencijas īstenošanā.

2. **Palielināt zināšanu un informācijas apmaiņu par šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību un VIKI nelikumīgu izplatīšanu Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā**

Atzīstot, ka ir vajadzīga nepārtraukta datu ģenerēšana, lai labāk izprastu šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības iezīmes reģionā un identificētu institucionālo spēju galvenās nepilnības, *DPS/OAS* mērķis ir palielināt zināšanu ieguves rīku pieejamību *CIFTA* satvarā. Trīs apakšreģionālos semināros mēs piedāvāsim valsts darbiniekiem apmācību par to, kā vākt un sistematizēt datus par šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību. Valstīm tiks sniegts arī individualizēts atbalsts, lai palīdzētu tām aizpildīt un iesniegt *CIFTA* īstenošanas anketu, kas ietver konkrētus mainīgos lielumus valsts spēju novērtēšanai, pamatojoties uz pieejamajiem kritērijiem (tostarp *CIFTA*, *MOSAIC*, *IATG* un citiem standartiem).

Partnerībā ar *UNIDIR* mēs veiksim padziļinātu analīzi par valstu spējām pārvaldīt VIKI un munīcijas aprites ciklu, izmantojot *UNIDIR* metodiku. Šī analīze ļaus valstīm īstenot mērķorientētas stratēģijas konstatēto trūkumu novēršanai.

3. **Uzlabot valstu spējas pārvaldīt VIKI un munīcijas aprites ciklu, samazinot risku, ka tie tiek novirzīti uz nelikumīgu tirgu**

Operatīvā līmenī *DPS/OAS* turpinās uzlabot valstu spējas pārvaldīt institucionālos krājumus un samazināt ieroču un munīcijas nozaudēšanas, zādzības un novirzīšanas risku. Tas aptvers apmācību un mērķorientētu palīdzību saistībā ar fizisko drošību un krājumu pārvaldību (*PSSM*), kas ietver ieroču un munīcijas drošumu, drošību, uzskaiti, glabāšanu, transportēšanu un rīcību ar tiem, kā arī konfiscētu, lieku vai novecojušu šaujamieroču un munīcijas iznīcināšanu. Attiecībā uz *PSSM* mēs turpināsim piemērot iepriekšējos posmos izstrādāto metodiku, lai apmācītu valstu operatorus novērtēt apstākļus uzglabāšanas vietās. Pamatojoties uz novērtētajām vajadzībām, mēs īstenosim nelielus uzglabāšanas vietu infrastruktūras un drošības uzlabojumus. Turklāt mēs turpināsim sniegt visaptverošu palīdzību iznīcināšanas procesos, piedāvājot aprīkojumu, mentorēšanu un apmācību, kā arī sertifikāciju, lai nodrošinātu atbilstību starptautiskajiem standartiem. Šī tehniskā palīdzība ietvers spēju veidošanas pasākumus (apmācību, semināru, darbsemināru), lai panāktu ieroču un munīcijas visa aprites cikla ilgtspējīgu pārvaldību.

4. **Stiprināt valstu sistēmas nelikumīgu VIKI sistemātiskai izsekošanai**

Izmantojot iepriekšējos posmos piedāvāto atbalstu, jo īpaši marķēšanas un uzskaites jomā, ir konstatētas būtiskas nepilnības sistemātiskas izsekošanas praksē un informācijas pārvaldības sistēmās. Šīs nepilnības kavē tiesībaizsardzības amatpersonu spējas atklāt nelikumīgas tirdzniecības modeļus, novērst novirzīšanu un stiprināt sadarbību starp valstīm. Lai risinātu šo jautājumu un izmantotu ar iestādēm izveidotās attiecības, *DPS/OAS* III posmā ievieš jaunu komponentu, kura mērķis ir stiprināt valstu sistēmas nelikumīgu VIKI sistemātiskai izsekošanai. Šī iniciatīva tiks īstenota partnerībā ar Interpolu, ņemot vērā tā plašo pieredzi šajā jautājumā darbā ar tiesībaizsardzības iestādēm. Šis komponents ietver reģionālu semināru, kura mērķis ir veicināt informācijas apmaiņu starp Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstīm par sistemātisku izsekošanu. Mēs arī sniegsim visaptverošu tehnisko palīdzību kādai izvēlētai valstij, kas būs izmēģinājuma iniciatīva, tostarp, izstrādājot šaujamieroču atgūšanas protokolu ar standarta darbības procedūrām, darbplūsmām un procesiem, lai nodrošinātu, ka attiecībā uz atgūtajiem šaujamieročiem tiek noteikta prioritāra secība (ņemot vērā prioritārus izsekošanas un izmeklēšanas kritērijus), tie tiek izsekoti un par tiem tiek veikta izmeklēšana, un izvietojot darba grupu, kas atbalstītu valsts darbiniekus protokola īstenošanā un šaujamieroču izsekošanā, pamatojoties uz atlasītu paraugu. Tas ietver izlūkošanas ziņojumu izstrādi policijas darba atbalstam.

5. **Samazināt riska faktorus, kas saistīti ar bruņotu vardarbību kopienas līmenī**

DPS/OAS turpinās pieņemt holistisku pieeju ar šaujamieročiem saistītas vardarbības novēršanai kopienas līmenī ar mērķtiecīgu politiku, kurā augsta riska grupas tiek uzskatītas par bruņotas vardarbības upuriem un izdarītājiem. Tam pieskaitāma *DPS/OAS OASIS* metodikas īstenošana vienā valstī, kas ietver pēcskolas mūzikas nodarbības, lai attīstītu riskam pakļauto jauniešu dzīves prasmes; ar ko tiek piedāvāts psihosociālais atbalsts un veicināti kopienas informētības uzlabošanas pasākumi ar personām, kas cietušas no bruņotas vardarbības, paredzēta atsauces centra starpniecību; kā arī kopienas ieinteresēto personu apmācība bruņotas vardarbības novēršanā. Papildus tam III posmā uzmanība tiks pievērsta arī ar šaujamieročiem saistītas vardarbības novēršanai skolās, nodrošinot pedagogiem un skolu personālam apmācību par profilakses stratēģijām, iejaukšanos un palīdzību personām, kuras cietušas no vardarbības, kas saistīta ar šaujamieročiem. To papildinās darbsemināri, kuros galvenā uzmanība tiks pievērsta žurnālistiem un ietekmētājiem, lai uzlabotu ziņošanu par vardarbību, kas saistīta ar šaujamieročiem, ar mērķi turpmāk novērst iesaistīšanos šādos gadījumos un to atkārtošanos. Mēs arī turpināsim balstīties uz II posmā panākto progresu, piedāvājot apmācītāju apmācīšanu, lai izplatītu zināšanas un labu praksi par to, kā novērst tādu dzimumbalstītu vardarbību, kurā izmanto šaujamieročus. Visbeidzot, ņemot vērā sākotnējo darbu II posmā, mēs piedāvāsim tehnisko palīdzību informētības uzlabošanas kampaņām un brīvprātīgas ieroču nodošanas programmām, lai samazinātu šaujamieroču nelikumīgu apriti būtiski skartajās kopienās.

6. **Stiprināt apakšreģionālo sadarbību, izstrādājot un īstenojot apakšreģionālo šaujamieroču ceļvedi**

Sadarbības II posmā *DPS/OAS* sadarbībā ar *UNLIREC* un Centrālamerikas integrācijas sistēmu (*SICA*) ir sekmīgi izstrādājusi Centrālamerikas ceļvedi šaujamieroču un munīcijas nelikumīgas izplatīšanas un tirdzniecības novēršanai. III posmā *DPS/OAS* izveidos pārraudzības mehānismu, lai atbalstītu Centrālamerikas šaujamieroču ceļveža īstenošanu, kā to pilnvarojusi Amerikas valstu organizācijas Ģenerālā asambleja ([4]). Pārraudzības mehānisma struktūra tiks noteikta kopā ar iesaistītajām valstīm, ņemot vērā saistībā ar citiem ceļvežiem gūto pieredzi un labo praksi, tostarp:

— ceļveža uzraudzības un izvērtēšanas sistēmas izveide, tostarp uzraudzības un izvērtēšanas kontaktpunktu izraudzīšanās un tīmekļa platformas izveide, lai valstis varētu ziņot par ceļveža īstenošanas gaitu;

— palīdzība valstīm pamatnovērtējumu vākšanā, tostarp tehniskais atbalsts valstu apmācībai uzraudzības un izvērtēšanas sistēmas izmantošanā, un atbalsts nepieciešamo datu vākšanā;

— valstu ikgadējo sanāksmju organizēšana pēc ceļveža pieņemšanas;

— īstenošanas partneru, valdības iestāžu un līdzekļu devēju regulāras sanāksmes (atsevišķas un kopīgas);

— valstu darbsemināri un tehniskā palīdzība valstīm valsts rīcības plānu izstrādē, ņemot vērā ceļveža vispārējos mērķus, tostarp apmācību, apmācību informētības uzlabošanas jomā un individuālu mentorēšanu valstīm.

III posmā *DPS/OAS* virzīs uz priekšu galvenos pārraudzības mehānisma elementus, piemēram, ikgadējas sanāksmes organizēšanu, uzraudzības un izvērtēšanas sistēmas izveidi un atbalstu dažām valstīm saistībā ar pamatnovērtējumiem un valsts rīcības plāniem. *DPS/OAS* arī lūgs papildu līdzekļu devēju ieguldījumu, lai stiprinātu Centrālamerikas šaujamieroču ceļveža īstenošanas satvaru.

Turklāt, tā kā Andu valstis (Bolīvijas, Kolumbijas, Ekvadoras un Peru) ir ieinteresētas šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības problēmu risināt ar saskaņotāku un integrētāku pieeju, ņemot vērā apakšreģiona īpašās vajadzības (ko ietekmē bandu vietējā dinamika, narkotiku plūsmas un nelikumīga kalnrūpniecība), *DPS/OAS* III posmā uzsāks Andu šaujamieroču ceļveža izstrādes procesu. Šajā sākotnējā posmā mēs apzināsim valstu vajadzības un prioritātes un izstrādāsim ceļveža projektu, izmantojot valstu un reģionāla mēroga darbseminārus ar valdību pārstāvjiem. Mēs arī centīsimies atrast citus finansējuma avotus, lai papildinātu Eiropas Savienības resursus un panāktu ceļveža pieņemšanu III posmā.

Kopsavilkums un īstenošanas pieeja

Pievēršoties šīm daudzajām jomām, rīcības mērķis ir vienlaikus apmierināt valstu vajadzības un veicināt ilgtspējīgas ilgtermiņa pārmaiņas. Pasākumi, kuru mērķis ir stiprināt šaujamieroču kontroli un samazināt šaujamieroču piedāvājumu, tiks papildināti ar preventīviem pasākumiem, lai samazinātu pieprasījumu kopienās, kuras būtiski ietekmē bruņota vardarbība.

DPS/OAS, izmantojot *PACAM*, koordinēs un īstenos rīcību sadarbībā ar citām aģentūrām un valsts iestādēm. Izmantojot *OAS* politiskos forumus un saziņas kanālus, *DPS/OAS* identificēs valstis, kurām vajadzīgs atbalsts, un sadarbosies ar tām, lai izstrādātu pielāgotus palīdzības plānus. Šajā projektā katrai valstij tiks izmantota īpaša un pielāgota pieeja, atzīstot to, ka vajadzības un nepilnības atšķiras. Ne visas valstis saņems atbalstu visos projekta komponentos; tā vietā *DPS/OAS* turpinās izmantot *PACAM* sekmīgo metodiku, proti, vajadzību apzināšanu, iestāžu iesaistīšanu, palīdzības plānu izstrādi un misiju izvietošanu. *DPS/OAS* arī piedalīsies koordinēšanas mehānismos, lai izvairītos no darba dublēšanās, piemēram, turpinās atbalstīt Karību jūras reģiona valstis, izmantojot Karību jūras reģiona valstu šaujamieroču ceļvedi.

([4]) "27. Pieprasīt, lai Daudzdimensionālās drošības sekretariāts (*SMS*), izmantojot *DPS* un brīvprātīgās Ieroču un munīcijas kontroles palīdzības programmas (*PACAM*) satvarā: a) atbalsta Centrālamerikas ceļveža šaujamieroču un munīcijas nelikumīgas izplatīšanas un tirdzniecības novēršanai izstrādi un īstenošanu sadarbībā ar *SICA* un Apvienoto Nāciju Organizācijas Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu Reģionālo miera, atbruņošanās un attīstības centru (*UNLIREC*), tostarp pārraudzības mehānisma izveidi, lai uzraudzītu progresu un veicinātu efektīvu koordināciju starp valdībām, īstenošanas partneriem un līdzekļu devējiem." (AG/RES. 3009 – LIII-O/23, pieņemts 2023. gada 23. jūnijā).

Dzimumperspektīva un cilvēktiesību perspektīva

Ņemot vērā bruņoto konfliktu atšķirīgo ietekmi uz neaizsargātām personām, III posmā tiks saglabāta dzimumu līdztiesības un cilvēktiesību perspektīva. Tas ietver sieviešu iekļaušanu visos projektu īstenošanas līmeņos un sieviešu vienlīdzīgas līdzdalības projekta aktivitātēs veicināšanu. Vardarbības novēršanas pasākumos galvenā uzmanība tiks pievērsta sieviešu un meiteņu drošuma un drošības vajadzībām viņu kopienās un viņu līdzdalībai šo problēmu risinājumu meklēšanā. Papildus tam komponenti koncentrēsies tikai uz dzimumbalstītas vardarbības novēršanu.

7. **Vispārējais mērķis**

Stiprināt Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu spējas pievērsties bruņotas vardarbības problēmai reģionā, kontrolējot šaujamieroču un munīcijas izplatīšanu un nelikumīgu tirdzniecību un novēršot ar šaujamieročiem saistītas darbības būtiski skartajās kopienās.

8. **Projekta intervences stratēģiju apraksts**

1. mērķis: stiprināt tiesiskos regulējumus, lai vērstos pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā

Darbības

— sniegt tehnisko palīdzību valstīm, lai pārskatītu tiesību aktus un normatīvo regulējumu, ņemot vērā starptautiskos standartus un pilnvarojumu iekšēju saskaņošanu, kā arī dzimumbalstītas perspektīvas integrēšanu;

— izstrādāt *CIFTA* pamatnostādnes, lai sagatavotu, plānotu, īstenotu un izvērtētu brīvprātīgas ieroču nodošanas programmas;

— izstrādāt *CIFTA* pamatnostādnes ar ieteikumiem par drošuma un drošības standartiem, kas privātiem drošības uzņēmumiem ir jāievēro, lai izvairītos no VIKI un munīcijas novirzīšanas nelikumīgajā tirgū;

— izplatīt Puslodes šaujamieroču zināšanu platformu, tostarp optimizētu meklēšanas rīku, lai atvieglotu piekļuvi *CIFTA* standartiem un pamatnostādnēm (izstrādātas II posmā).

Iznākumi

— vismaz 3 reģiona valstīm ir piedāvāta leģislatīvā palīdzība, lai uzlabotu valsts šaujamieroču normatīvo regulējumu, ņemot vērā starptautiskos standartus un dzimumperspektīvu;

— lielāka reģionālo instrumentu pieejamība nolūkā atbalstīt valstis visos šaujamieroču kontroles aspektos (gan piedāvājuma, gan pieprasījuma līmenī), izstrādājot un darot pieejamas: i) *CIFTA* pamatnostādnes, lai sagatavotu, plānotu, īstenotu un izvērtētu brīvprātīgas ieroču nodošanas programmas; un ii) *CIFTA* pamatnostādnes par drošības un drošuma praksi privātiem drošības uzņēmumiem, kas izmanto šaujamieročus;

— Puslodes šaujamieroču zināšanu platformas paplašināšana un izplatīšana ieinteresētajām personām reģionā.

2. mērķis: palielināt zināšanu un informācijas apmaiņu par šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību un VIKI nelikumīgu izplatīšanu Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā

Darbības

— visaptveroši novērtēt valsts spējas pārvaldīt VIKI un munīcijas aprites ciklu (ņemot vērā *UNIDIR* ieroču un munīcijas pārvaldības pamatnovērtējuma metodiku);

— *CIFTA* anketas īstenošana, lai noteiktu valsts spējas pārvaldīt, novērst un kontrolēt šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību un saukt pie atbildības par to;

— apmācīt valsts darbiniekus, lai varētu vākt un sistematizēt datus par šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību un VIKI nelikumīgu izplatīšanu, ņemot vērā dzimumperspektīvu.

Iznākumi

— vienā reģiona valstī veikts *UNIDIR WAM* pamatnovērtējums;

— reģionā īstenota *CIFTA* anketa, un vismaz 60 % no *CIFTA* līgumslēdzējām valstīm ir iesniegušas atbildes;

— izstrādāts, publicēts un izplatīts ziņojums ar galvenajiem konstatējumiem, kas gūti, piemērojot *CIFTA* anketu;

— notikuši trīs virtuāli apakšreģionālie semināri (Vidusamerika, Dienvidamerika un Karību jūras reģions), kuros katrā piedalījās vismaz 20 dalībnieki un kuru mērķis ir uzlabot augsta līmeņa valsts darbinieku informētību par datu vākšanas rīkiem attiecībā uz šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību un nelikumīgu izplatīšanu, kā arī par metodēm un stratēģijām datu vākšanas un sistematizācijas uzlabošanai.

3. mērķis: uzlabot valsts spējas pārvaldīt VIKI un munīcijas aprites ciklu, samazinot risku, ka tie tiek novirzīti uz nelikumīgu tirgu

Darbības

— izstrādāt un īstenot specializētu apmācību valsts darbiniekiem par ieroču un munīcijas pārvaldību, tostarp par *PSSM*, marķēšanu un uzskaiti, brīvprātīgas ieroču nodošanas kampaņām un VIKI un munīcijas iznīcināšanu, ņemot vērā starptautiskos standartus un labu praksi;

— sadarbībā ar Spānijas Aizsardzības ministriju nodrošināt valsts darbiniekiem starptautisku sertifikāciju saistībā ar sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanas *(EOD-*3) padziļinātu apmācību;

— sniegt tehnisko un materiālo palīdzību un sertificēt konfiscēto, novecojušo vai pārpalikušo VIKI un munīcijas iznīcināšanas procesu valstīs;

— sniegt tehnisko un materiālo palīdzību, lai novērtētu un uzlabotu valstu VIKI un munīcijas noliktavu infrastruktūru saskaņā ar *CIFTA* standartiem, *MOSAIC* un *IATG*.

— īstenot vienu darbsemināru ieroču un munīcijas inventarizācijas kontroles programmatūras (*SAM*) lietotājiem, kas izstrādāta I posmā un paplašināta II posmā, nolūkā apzināt problēmas un prasības attiecībā uz jauninājumiem;

— nodrošināt *SAM* to *OAS* dalībvalstu valsts iestādēm, kurām tas nepieciešams, tostarp nodrošināt apmācību un palīdzības dienesta atbalstu lietotājiem;

— izmēģināt II posmā izstrādātā reģionālā šaujamieroču un munīcijas likumīgas nodošanas saziņas mehānisma (*MCTA*) elektroniskā risinājuma sākotnējo koncepciju;

— izstrādāt reģionālā šaujamieroču un munīcijas likumīgas nodošanas saziņas mehānisma (*MCTA*) fakultatīvus moduļus un papildu funkcijas, ņemot vērā pilotprojekta valstu saņemtās atsauksmes;

— atbalstīt II posmā izstrādātās valsts licencēšanas sistēmas ieviešanu eksporta/importa kontrolei valstīs, tostarp pielāgošanu valsts standartiem un procesiem.

Iznākumi

— izmantojot projekta palīdzību un/vai sertifikāciju, ir iznīcināti vismaz 50 000 VIKI un 100 tonnu munīcijas, kas ir lieki, novecojuši un/vai konfiscēti;

— vismaz 400 valsts darbinieki no 10 valstīm ir apmācīti un uzlabojuši savas zināšanas par *WAM* labas prakses piemērošanu;

— partnerībā ar Spānijas Aizsardzības ministriju atbilstoši *EOD-*3 ir sertificēti vismaz 30 valsts darbinieki no 10 *OAS* dalībvalstīm;

— vismaz piecās valsts VIKI un munīcijas noliktavās/glabātavās reģionā ir uzlabojusies institucionālo krājumu drošība;

— uzlabojot un izplatot *SAM*, ir uzlabotas spējas attiecībā uz valsta iestāžu krājumos esošo VIKI un munīcijas inventarizāciju un atbildību par tiem;

— ieviešot valsts licencēšanas sistēmu, ir palielinātas vismaz 3 *OAS* dalībvalstu spējas kontrolēt VIKI un munīcijas starptautisku nodošanu;

— *OAS* dalībvalstis ir pilnībā izstrādājušas un pārbaudījušas reģionālo šaujamieroču un munīcijas likumīgas nodošanas saziņas mehānismu (*MCTA*).

4. mērķis: stiprināt valsts sistēmas nelikumīgu VIKI sistemātiskai izsekošanai

Darbības

— īstenot apakšreģionālus darbseminārus, lai apmainītos ar informāciju par labu praksi nelikumīgu VIKI izsekošanā;

— sadarbībā ar Interpolu izstrādāt šaujamieroču atgūšanas valsts protokolus, lai varētu sistemātiski izsekot atgūtos šaujamieročus un veikt par tiem izmeklēšanu;

— sniegt tehnisko palīdzību valsts iestādēm, lai identificētu un izsekotu atgūtos šaujamieročus un ģenerētu izlūkdatu informāciju izmantošanai attiecīgajās izmeklēšanas vienībās;

— novērtēt galvenos trūkumus uzskaites sistēmās un datu vākšanā, kas kavē atgūto šaujamieroču iekšzemes un starptautisko izsekošanu, un sniegt tehnisko palīdzību un resursus šo valstu sistēmu/datubāžu stiprināšanai vai izveidei, ņemot vērā identificētos trūkumus;

— sniegt tehnisko un materiālo palīdzība marķēšanas un uzskaites jomā, jo īpaši tām dalībvalstīm, kurām palīdzība sniegta, tām sadarbojoties ar Eiropas Savienību iepriekšējos posmos.

Iznākumi

— lielākas spējas vienā *OAS* dalībvalstī izsekot atgūtos VIKI, izstrādājot šaujamieroču atgūšanas protokolu, piedāvājot tehnisko palīdzību šaujamieroču izsekošanai un uzlabojot sistēmas un aprīkojumu, kas nepieciešams iekšzemes un starptautiskai izsekošanai;

— sarīkots viens reģionāls seminārs, kurā piedalījās vismaz 20 dalībnieki, nolūkā izplatīt izsekošanas labu praksi, *CIFTA* izsekošanas sistēmas (tostarp kontaktpunktu izraudzīšanu izsekošanas vajadzībām) un informācijas apmaiņu;

— sniegta palīdzība piecām *OAS* dalībvalstu valsts iestādēm, lai uzlabotu to marķēšanas un uzskaites spējas.

5. mērķis: samazināt riska faktorus, kas saistīti ar bruņotu vardarbību kopienas līmenī

Darbības

— izmantojot *OASIS* metodiku, vienā *OAS* dalībvalstī nodrošināt ikdienas ārpusskolas nodarbības, lai stiprinātu riskam pakļauto jauniešu dzīves prasmes;

— izveidot atsauces centru psihosociālajam atbalstam personām, kas cietušas no bruņotas vardarbības, vismaz vienā vienas *OAS* dalībvalsts "karsto punktu" kopienā;

— apmācīt vietējā līmeņa politikas veidotājus, valdības amatpersonas, pakalpojumu sniedzējus, pedagogus, vecākus un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus par tādas vardarbības novēršanu, kurā izmanto šaujamieročus;

— izstrādāt un piedāvāt reģionālas izglītības apmācības programmas (izmantojot masveida atvērto interneta kursu un apmācītāju apmācīšanu) pedagogiem, skolu amatpersonām un citām iestādēm par to, kā risināt un novērst šaujamieroču izmantošanu skolās;

— apmācīt valstu publiskā sektora darbiniekus (izmantojot hibrīdu pieeju ar klātienes moduļiem un masveida atvērto interneta kursu) par to, kā novērst tādu dzimumbalstītu vardarbību, kurā izmanto šaujamieročus;

— rīkot darbseminārus ar žurnālistiem un digitāliem ietekmētājiem, lai uzlabotu informētību par vardarbības, kas saistīta ar šaujamieročiem, riska faktoriem un aicinātu uz rīcību vardarbības pārtraukšanas un novēršanas jomā;

— sniegt tehnisko un materiālo palīdzību vienai *OAS* dalībvalstij, tai izstrādājot un īstenojot riska apzināšanās un brīvprātīgas ieroču nodošanas programmas izraudzītās kopienās.

Iznākumi

— vismaz 300 riskam pakļautie jaunieši (tostarp jaunieši, kas nonākuši konfliktā ar likumu) no labumu guvušām kopienām ir uzlabojuši savas dzīves prasmes, izmantojot apmācību un ikdienas pēcskolas nodarbības;

— vienā kopienā ir izveidots viens psihosociālā atbalsta atsauces centrs personām, kuras cietušas no vardarbības, kas saistīta ar šaujamieročiem, kurā piedāvāts i) individualizēts psihosociālais atbalsts vismaz 100 personām, kas pārcietušas vardarbību, un/vai personām, kas pakļautas riskam, ka varētu tik iesaistītas bruņotā vardarbībā vai ciest no tās; un ii) tematiski darbsemināri par vardarbības novēršanu un informatīvi pasākumi skolas kopienā un vietējās līdzdalības telpās;

— vismaz 200 vietējā līmeņa politikas veidotāji, valdības amatpersonas, pakalpojumu sniedzēji, pedagogi, vecāki un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji ir apmācīti par to, kā novērst bruņotu vardarbību;

— vismaz 150 pedagogi, skolu amatpersonas un citu saistīto valsts iestāžu pārstāvji ir apmācīti risināt un novērst šaujamieroču izmantošanu skolās;

— vismaz 150 valdības amatpersonas un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji ir apmācīti, kā novērst tādu dzimumbalstītu vardarbību, kurā tiek ļaunprātīgi izmantoti šaujamieroči, tostarp 15 personas apmācītāju apmācīšanas kursos ir apmācītas būt par zināšanu pavairotājiem;

— vismaz 25 žurnālisti un digitālie ietekmētāji, piedaloties darbseminārā par tādas vardarbības novēršanu, kas saistīta ar šaujamieročiem, ir uzlabojuši savu informētību par riska faktoriem, kas saistīti ar bruņotu vardarbību;

— vienas valsts labumu guvušajās kopienās ir īstenotas izglītošanas par riska apzināšanos un brīvprātīgas ieroču nodošanas kampaņas, sekmējot pieprasījuma pēc šaujamieročiem un to pieejamības samazināšanos.

6. mērķis: stiprināt apakšreģionālo sadarbību, izstrādājot un īstenojot apakšreģionālo šaujamieroču ceļvedi

Darbības

— izveidot uzraudzības un izvērtēšanas sistēmu Centrālamerikas šaujamieroču ceļvedim, tostarp izstrādāt elektroniskos rīkus datu vākšanas un analīzes atbalstam;

— sniegt tehnisko palīdzību Centrālamerikas valstīm saistībā ar ceļveža uzraudzību un izvērtēšanu, tostarp atbalstu pamatnovērtējumu veikšanā, apmācīt valsts darbiniekus izmantot uzraudzības un izvērtēšanas sistēmu un sniegt pastāvīgu palīdzību nepieciešamo datu vākšanā;

— rīkot vienu klātienes sanāksmi, kurā piedalītos valstis, līdzekļu devēji un Centrālamerikas šaujamieroču ceļveža īstenošanas partneri;

— divreiz gadā rīkot īstenošanas partneru, valdības iestāžu un līdzekļu devēju virtuālas sanāksmes (atsevišķas un kopīgas);

— rīkot valstu darbseminārus un nodrošināt tehnisko palīdzību Centrālamerikas valstīm valsts rīcības plānu izstrādē, ņemot vērā ceļveža vispārējos mērķus, tostarp apmācību un individuālu mentorēšanu valstīm.

Iznākumi

— iesaistītās valstis ir izstrādājušas un apstiprinājušas uzraudzības un izvērtēšanas sistēmu Centrālamerikas šaujamieroču ceļvedim;

— vismaz 50 % Centrālamerikas iesaistīto valstu ir veikts pamatnovērtējums;

— viena Centrālamerikas šaujamieroču ceļveža ikgadējā klātienes sanāksme;

— sešas virtuālas Centrālamerikas šaujamieroču ceļveža sanāksmes, kas rīkotas ar īstenošanas partneriem, valdības iestādēm un līdzekļu devējiem;

— vismaz 40 % Centrālamerikas šaujamieroču ceļvedī iesaistīto valstu, kurām ir izstrādāti un apstiprināti valsts rīcības plāni;

— ir izstrādāts un ar Andu valstīm saskaņots Andu šaujamieroču ceļveža projekts.

9. **Ilgums**

Iecerētais visaptverošā III reģionālā posma ilgums kopumā būs 36 mēneši.

10. **Tehniskās īstenošanas vienība**

Šīs programmas tehniskā īstenošana ir uzticēta Amerikas valstu organizācijas Ģenerālsekretariāta Sabiedriskās drošības departamentam (*DPS*/*OAS*). *DPS*/*OAS* ir unikālā pozīcijā, lai sniegtu atbalstu Amerikas valstīm, ņemot vērā tā divkāršo lomu kā *CIFTA* tehniskā sekretariāta vienam no atzariem un kā *OAS* tehniskajai un operatīvajai struktūrai šajā jomā. Šajā statusā *DPS*/*OAS* ir guvis panākumus tādu projektu un programmu īstenošanā, ar ko *OAS* dalībvalstīm palīdz izpildīt to pienākumus nodrošināt valsts šaujamieroču krājumu drošību, ieviest leģislatīvus pasākumus, ar ko nosaka kriminālatbildību par šaujamieroču nelikumīgu ražošanu un tirdzniecību, pieprasīt šaujamieroču marķēšanu un ar citām *CIFTA* parakstījušajām pusēm apmainīties ar informāciju par izsekošanu un nelikumīgas tirdzniecības modeļiem. Nevienai citai reģionālai vai apakšreģionālai organizācijai, kas aptver visu Ziemeļameriku un Dienvidameriku, nav tādas politiskās ietekmes, tehniskās lietpratības vai ģeogrāfiskā tvēruma, kas nepieciešami, lai sniegtu atbalstu un palīdzību visām Ziemeļamerikas un Dienvidamerikas valstīm.

III posmā *DPS*/*OAS* turpinās koordināciju un sadarbību ar citām iestādēm un organizācijām. Kopš I posma ir izveidotas stratēģiskas partnerības ar vienībām, kas atbalsta Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstis, nolūkā izvairīties no centienu dublēšanās un maksimāli palielināt rīcības efektivitāti. Šo partneru vidū ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu Reģionālais miera, atbruņošanās un attīstības centrs (*UNLIREC*), Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas birojs (*UNODC*), Apvienoto Nāciju Organizācijas Atbruņošanās pētniecības institūts (*UNIDIR*), Karību jūras reģiona valstu kopienas Noziedzības novēršanas un drošības īstenošanas aģentūra (*CARICOM IMPACS*), Amerikas Valstu aizsardzības padome, Ženēvas Starptautiskā humānās atmīnēšanas centra Munīcijas apsaimniekošanas padomdevēju grupa (*AMAT-GICHD*) un Interpols.

11. **Nozīmīgums**

— **Reģionālais nozīmīgums**

Lai arī ir panākts ievērojams progress demokrātijas nostiprināšanā un sociālekonomiskās attīstības panākšanā, Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstis joprojām saskaras ar milzīgām problēmām savu iedzīvotāju un kopienu drošības veicināšanā. Sabiedriskā drošība vai tās trūkums ir augsta prioritāte gan iedzīvotājiem, gan valdības iestādēm reģionā. Ziemeļamerika un Dienvidamerika joprojām ir viens no vardarbīgākajiem reģioniem pasaulē, un eksperti šaujamieroču pieejamību un neierobežotu piekļuvi tiem uzskata par galvenajiem riska faktoriem, kas ir augstu nāvējošas vardarbības rādītāju pamatā. Šā jautājuma risināšanu apgrūtina tas, ka organizētas noziedzīgās grupas kļūst arvien sarežģītākas un daudzveidīgākas, tās ir paplašinājušas savu darbību un tagad dominē ieroču nelikumīgas tirdzniecības tirgū. Šīs grupas no vertikālām struktūrām ir transformējušās uz tīklus veidojošām organizācijām, tādējādi palielinot savu nelikumīgo darbību efektivitāti un rentabilitāti un apgrūtinot likumpārkāpēju identificēšanu un izmeklēšanas darbības.

Ir skaidrs, ka šaujamieroču nelikumīga tirdzniecība un pieejamība būtiski ietekmē reģionu, radot vienu no galvenajiem izaicinājumiem reģionālajai un globālajai drošībai. Tas atspoguļojas vairākās politiskajās un juridiskajās saistībās, ko uzņēmušās reģiona valstis, tostarp šādās:

— *CIFTA* konvencijas un citu starptautisko instrumentu, piemēram, ITL un Šaujamieroču protokola, ratifikācija;

— aktīva līdzdalība brīvprātīgās sistēmās, piemēram, ANO VIKI un Globālajā satvarā parastās munīcijas pārvaldībai visā dzīves ciklā;

— Karību jūras reģiona un Centrālamerikas šaujamieroču ceļveža pieņemšana.

CIFTA ir noteikti vairāki pienākumi līgumslēdzējām valstīm, tostarp jurisdikcijas noteikšana attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, šaujamieroču obligāta marķēšana, uzskaites uzturēšana izsekošanas vajadzībām, nodošanas kontroles uzlabošana, pasākumi novirzīšanas novēršanai un starpvalstu sadarbība. *CIFTA* otrais rīcības kurss pastiprina *CIFTA* līgumslēdzēju valstu mērķus šajās jomās saskaņā ar ANO VIKI Rīcības programmu un Šaujamieroču protokolu. Šis projekts izmanto šo satvaru, lai sniegtu tehnisko palīdzību valstīm šo līgumu, jo īpaši *CIFTA* konvencijas, saistību un noteikumu īstenošanā.

— **Saskaņotība ar Eiropas Savienības prioritātēm**

Šā projekta mērķi, darbības un gaidāmie iznākumi ir saskaņoti ar ES stratēģijā "Ieroču drošība un iedzīvotāju aizsardzība" ([5]) noteiktajiem mērķiem un pieeju, ņemot vērā daudzpusēju perspektīvu veicināt iesaisti visos pasaules reģionos. Sadarbojoties ar *OAS*, šī rīcība turpinās veicināt sinerģiju starp ES un *OAS* un arī starp Eiropu un Ziemeļameriku un Dienvidameriku, lai mazinātu bruņotu vardarbību un noziedzīgas darbības. Šī rīcība jo īpaši veicinās Eiropas Savienības darbu reģionā, sniedzot mērķorientētu atbalstu valstīm, kuras nopietni skārusi VIKI izplatīšana, pārmērīga uzkrāšana un nelikumīga tirdzniecība.

Konkrēti, III posms atspoguļo šādas stratēģijas prioritātes:

2.1. Normatīvā regulējuma stiprināšana: rīcības 1. mērķa darbības ir vērstas uz to, lai nodrošinātu, ka valstis savus tiesību aktus saskaņo ar starptautiskajiem standartiem un ka tām ir pieejami rīki starptautisku līgumu un konvenciju īstenošanas sekmēšanai;

2.2.2. Šaujamieroču un to munīcijas eksporta kontrole: ar valsts licencēšanas sistēmas un reģionālā šaujamieroču un munīcijas likumīgas nodošanas saziņas mehānisma veicināšanu – kā tas paredzēts saskaņā ar 3. mērķi – pievēršas likumīgas tirdzniecības kontroles nozīmīgumam, lai izvairītos no novirzīšanas uz nelikumīgo tirgu;

2.2.3. Droša VIKI un munīcijas krājumu pārvaldība: 3. mērķis aptver virkni darbību, kas koncentrējas uz *PSSM*, tostarp amatpersonu apmācību un tehnisko un materiālo palīdzību prakses un infrastruktūras objektu uzlabošanai, ievērojot starptautiskos *MOSAICS* un *IATG* standartus;

2.2.4. VIKI un to munīcijas atbildīga iznīcināšana: 3. mērķis saistībā ar šaujamieroču un munīcijas iznīcināšanas procesu ietver apmācību, materiālo palīdzību, uzraudzību un sertifikāciju valstīm, kurās tas nepieciešams;

2.2.5. Transversāli jautājumi: attiecībā uz visiem rīcības mērķiem mēs veicināsim risinājumus un stratēģijas, lai ar visaptverošu pieeju pievērstos šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības problēmai, tostarp tādiem transversāliem jautājumiem kā dzimumvērība un informācijas tehnoloģiju izmantošana.

Turklāt šī rīcība ir saskaņota arī ar ES 2020.–2025. gada rīcības plānu cīņai pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību, ņemot vērā tajā noteiktās četras prioritātes:

— 1. prioritāte – aizsargāt likumīgo tirgu un ierobežot novirzīšanu;

— 2. prioritāte – izveidot labāku izlūkdatu apkopojumu;

— 3. prioritāte – palielināt spiedienu uz noziedzīgajiem tirgiem;

— 4. prioritāte – pastiprināt starptautisko sadarbību.

Daudzas no šīs rīcības darbībām un gaidāmajiem iznākumiem palīdzēs samazināt novirzīšanu no valsts un nevalstiskiem autorizētajiem lietotājiem (piemēram, piedāvājums sniegt tehnisko palīdzību par *PSSM*, marķēšanu un iznīcināšanu), kā arī palielināt šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības apkarošanas pasākumu efektivitāti, veicinot tiesībaizsardzības iestādēm paredzētu visaptverošu izsekošanas stratēģiju. Turklāt ar šo rīcību Eiropas Savienība palielina Ziemeļamerikai un Dienvidamerikai piedāvāto atbalstu un savas starptautiskās sadarbības programmas darbības tvērumu. Kā minēts iepriekš, Ziemeļamerika un Dienvidamerika ir reģions, kuru visvairāk skar ar šaujamieročiem saistīta vardarbība, un tas ne tikai apdraud drošību reģionā, bet arī negatīvi ietekmē citas pasaules daļas, tostarp Eiropu, piemēram, kā pārreģionāli šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības maršruti un neatbilstīga migrācija, kuras iemesls ir nestabilitāte Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā.

Šā projekta mērķi, darbības un gaidāmie iznākumi ir cieši saskaņoti ar ES stratēģijā "Ieroču drošība un iedzīvotāju aizsardzība" ([6]) noteiktajiem mērķiem un pieeju, uzsverot daudzpusēju perspektīvu visu reģionu iesaistes veicināšanai. Sadarbojoties ar *OAS*, šī iniciatīva turpinās radīt sinerģiju starp ES un *OAS* un arī starp Eiropu un Ziemeļameriku un Dienvidameriku, lai mazinātu bruņotu vardarbību un noziedzīgas darbības. Konkrēti, šajā projektā tiks uzsvērts Eiropas Savienības darbs reģionā, sniedzot mērķorientētu atbalstu valstīm, kuras nopietni skārusi kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) izplatīšana, pārmērīga uzkrāšana un nelikumīga tirdzniecība.

([5]) "Ieroču drošība un iedzīvotāju aizsardzība": ES stratēģija pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju, pieņemta Padomē 2018. gada 19. novembrī.

([6]) "Ieroču drošība un iedzīvotāju aizsardzība": ES stratēģija pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju, pieņemta Eiropadomē 2018. gada 19. novembrī.

III posms atspoguļo šādas ES stratēģijas prioritātes:

Normatīvā regulējuma stiprināšana – 1. mērķa darbību nolūks ir nodrošināt, ka valstis saskaņo savus tiesību aktus ar starptautiskajiem standartiem un ka tām ir rīki, kas vajadzīgi starptautisko līgumu un konvenciju īstenošanai.

Šaujamieroču un munīcijas eksporta kontrole – 3. mērķis veicina valsts licencēšanas sistēmas un reģionālus šaujamieroču un munīcijas likumīgas nodošanas saziņas mehānismus, pievēršoties likumīgas tirdzniecības kontroles nozīmīgumam, lai novērstu novirzīšanu uz nelikumīgo tirgu.

Droša VIKI un munīcijas krājumu pārvaldība – 3. mērķis ietver virkni darbību, kas koncentrējas uz *PSSM*, tostarp ierēdņu apmācību un tehniskās un materiālās palīdzības sniegšanu prakses un infrastruktūras objektu uzlabošanai saskaņā ar starptautiskiem standartiem, piemēram, *MOSAICS* un *IATG*.

VIKI un munīcijas atbildīga iznīcināšana – 3. mērķis saistībā ar šaujamieroču un munīcijas iznīcināšanas procesu arī ietver apmācību, materiālo palīdzību, uzraudzību un sertifikāciju valstīs, kurās šāds atbalsts it nepieciešams.

Transversāli jautājumi – rīcība attiecībā uz visiem mērķiem veicina visaptverošus risinājumus nolūkā pievērsties šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības problēmai, iekļaujot tādus transversālus jautājumus kā dzimumvērība un informācijas tehnoloģiju izmantošana.

Šī rīcība ir saskaņota arī ar ES 2020.–2025. gada rīcības plānu cīņai pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību, kurā noteiktās četras prioritātes:

Aizsargāt likumīgo tirgu un ierobežot novirzīšanu – darbību un gaidāmo iznākumu mērķis ir samazināt novirzīšanu no valsts un nevalstiskiem autorizētajiem lietotājiem, sniedzot tehnisko palīdzību par *PSSM*, marķēšanu un iznīcināšanu.

Izveidot labāku izlūkdatu apkopojumu – ar šo rīcību veicinātā visaptverošā izsekošanas stratēģija uzlabos to pasākumu efektivitāti, ar kuriem tiesībaizsardzības iestādes vēršas pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību.

Palielināt spiedienu uz noziedzīgajiem tirgiem – vēršoties pret nelikumīgu VIKI tirdzniecību un uzlabojot sadarbību ar tiesībaizsardzības iestādēm, šī rīcība palīdz palielināt spiedienu uz noziedzīgajiem tirgiem.

Pastiprināt starptautisko sadarbību – ar šo rīcību palielina Ziemeļamerikai un Dienvidamerikai piedāvāto atbalstu un paplašina ES starptautiskās sadarbības programmu. Ziemeļamerikas un Dienvidamerikas reģionu būtiski ietekmē ar šaujamieročiem saistīta vardarbība, apdraudot drošību un radot negatīvas sekas visā pasaulē, tostarp kā pārreģionāli šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības maršruti un neatbilstīga migrācija, kuras iemesls ir nestabilitāte reģionā.

Pievēršoties šīm prioritātēm, projekts palīdz samazināt ar šaujamieročiem saistītu vardarbību Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā un uzlabo reģionālo un starptautisko drošību, apliecinot ES apņemšanos veicināt stabilitāti un drošību visos reģionos.

12. **Ziņojumi**

DPS/*OAS* sagatavos regulārus ziņojumus atbilstoši saskaņotajam deleģēšanas nolīgumam.